וכי תימא דמבלע להו בהדי שבעה סממנין ומעבר להו לכולהו כחד והתנן(א) א העבירן שלא כסדרן או שהעביר שבעתן כאחד לא עשה ולא כלום וכי תימא דמיבלע להו בהדי חד מסממנין והא ב צריך לכסכם שלש פעמים בכל אחד ואחד תנן אלא דמבלע להו ברוק תפל דאמר ריש לקיש רוק תפל צריך שיהא עם כל אחד ואחד: **מתני'** ג ד אחד שבישל בו ואחד שעירה לתוכה א) רותח ה אחד קדשי הקדשים ואחד קדשים קלים טעונין מריקה ושטיפה ו ר"ש אומר קדשים קלים אין טעונין מריקה ושטיפה: **גמ'** ת"ר ד) ז אשר תבושל בו אין לי אלא שבישל בו עירה לתוכו רותח מנין ת"ל ב) ואשר תבושל בו ישבר בעי רמי בר חמא ה תלאו באויר תנור מהו אבישול ובילוע הוא דקפיד רחמנא או דילמא ג) אבישול בלא בילוע אמר רבא ת"ש אחד שבישל בו ואחד שעירה לתוכו רותח בלוע בלא בישול לא קמיבעיא לן כי קמיבעיא לן בישול בלא בילוע מאי ת"ש ו דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה ז תנור של מקדש של מתכת היה ואי ס"ד בישול (א) בלא בלוע לא ד) קפיד ניעביד של חרס כיון דאיכא שירי מנחות דאפייתן בתנור ואיכא בישול ובילוע עבדינן של מתכת ח ההוא תנורא דאטחו בה ה) טיחייא אסרה רבה בר אהילאי למיכלה לריפתא לעולם ואפי' במילחא דילמא אתי למיכלה בכותחא מיתיבי ט אין לשין את העיסה בחלב ואם לש כל הפת כולה אסורה מפני הרגל עבירה כיוצא בו י אין טשין את התנור באליה ואם טש כל הפת כולה אסורה עד שיסיק את התנור תיובתא דרבה בר אהילאי תיובתא אמר ליה רבינא לרב אשי וכי מאחר דאיתותב רבה בר אהילאי אמאי כ אמר רב קדירות בפסח ישברו אמר (אלא) ליה רב מוקי לה ההיא ו) בשל מתכת ואי בעית אימא בתנור של חרס זה הסיקו מבפנים וזה הסיקו מבחוץ ונעביד ח) הסקה מבפנים ל חיים עלייהו ט) דמתברי הילכך האי כוביא י) מ הסיקו מבחוץ הוא ואסיר יא)

הכי גרסי' **וכי תימא דמיבלע להו בהדי שבעה סממנין ומעבר** יב) **להו לכולהו כחד**: **שלא כסדרן**. כסדר שהן שנויין במשנה זה אחר זה יג) כסדר העברתן: **צריך לכסכם**. צריך לשפשף הכתם שלשה פעמים בכל אחד והכי אמרינן בנדה (סב.): **מתני' ר"ש אומר קדשים קלים כו'**. ובגמ' מפרש טעמא. ואם תאמר הרי הבלוע נעשה נותר ופולטו כהיתר לאחר זמן מודי רבי שמעון דבעי הגעלה ברותחין ומתורת מריקה ושטיפה הוא דממעיט ליה כדמתרצינן בגמ' (לו:) גבי תרומה לא נצרכה לכדאמר יד) מר במים ולא ביין במים ולא במזוג הא אפי' ביין ואפי' במזוג: **גמ'** ה"ג בתורת כהנים **עירה לתוכו רותח מניין ת"ל** (ב) **אשר בו ישבר**. מדסמיך ישבר אצל בו ולא כתב אם בכלי חרס תבושל ישבר למידרש אם נבלע בו מ"מ ישבר: **תלאו**. לשפוד של חטאת לצלותו באויר תנור דנתבשל טו) בו אבל לא נבלע בו כלום: **מהו**. מי הוי צריך תנור שבירה או לא: **ואחד שעירה לתוכו**. אלמא אחדא קפיד דהא עירה לתוכו בלוע איכא בישול ליכא: **בלוע בלא בישול לא מיבעיא לן**. דכיון דהוי נותר והתורה העידה על כלי חרס שאינו יוצא מידי דופיו טז) לעולם (ע"ז לד.) ובעי יז) שבירה: **של מתכת היה**. קס"ד מפני שצולין בו שפודי חטאת שלא יטען שבירה: **בישול ובלוע**. שמן יח) המנחה: **טחו ביה טחייה**. מין טיגון הוא שעושין מלחם וטשין התנור באליה ואופין את הלחם אחר שטחוהו וכמס' שבת (דף קיט.) נמי אמרינן תלתא שאוי טחיי: **לעולם**. ואפילו הסיקוהו ואפו בו דקסבר אינו יוצא מידי דופיו טז): **מפני הרגל עבירה**. שלא יאכל הפת עם הבשר: **אמאי אמר רב כו'**. הא אית להו תקנתא בהיסק: **מוקים לפסיא**. דקתני עד שיוסק התנור בשל מתכת: **כוביא** יט). רעפים חלולין כמין שפיתת קדירה ופעמים שטחין כ) אותו שמן ואופין בו לחם הקרוי טיחיא:

עירה לתוכו רותח מנין ת"ל אשר תבושל בו ישבר. מכאן מדקדק ר"ת דעירוי ככלי ראשון מדחשיב כמבושל ונראה לאדרבה קשה מכאן דהא קרי ליה בסמוך בלוע בלא בישול מיהו י"ל דחשיב ליה בלוע בלא בישול לפי שאינו מתבשל מחמת הכלי דבכלי אחר נתבשל ורבינו שמואל היה מדקדק דעירוי ככלי שני מהא דתנן בפרק כירה (שבת דף מב:) י) האילפס והקדירה שהעבירן מרותחין לא יתן לתוכן תבלין דמשמע הא לערות מהם על התבלין שרי ועוד היה מדקדק מהא דקי"ל כשמואל דאמר תתאה גבר דתניא כוותיה בפ' כיצד צולין (פסחים דף עו.) והיה מתיר מתוך כך לערות רותחין מכלי ראשון על התרנגולת כדי למולגה ור"ת אומר לאדרבה דוק מסיפא אבל נותן לתוך הקערה הא לערות מאילפס על התבלין אסור ועוד לדבריו קשה הסיפא משנה למ"ד עילאה גבר אלא איידי דתנא רישא המיחם שפינהו לא יתן לתוכו מים כא) אבל נותן לתוך הכוס תנא סיפא נמי האילפס והקדירה לא יתן לתוכן (מים) [תבלין] אבל נותן לתוך הקערה ובירושלמי משמע דעירוי ככלי ראשון דאמרינן עלה בגמ' מהו ליתן תבלין מלמטה ולערות עליהן מלמעלה רבי יונה אומר כב) עירוי ככלי ראשון חייליה דר' יונה מן הדא וכל כלי חרס אשר תבושל בו ישבר אין לי אלא שבישל בו עירה לתוכו רותח מניין ת"ל ואשר תבושל בו ישבר מ"מ (וכה אמר הכין) א"ר כג) יוסי תמן כד) כלי חרס בולע תבלין אינו מבשל כה) פירוש כלי חרס בולע טפי משאר כלים איתיב רבי יוסי כו' כון והתני אף כ) בכלי נחשת כן אית לך למימר כלי נחשת בולע פי' וכי בלע יותר משאר כלים בתמיה השתא מלמי התם כמו שבולע על ידי עירוי כמו כן מבשל ע"י עירוי ש"מ מיתניא כו) כוותיה דרבי יונה אלמא הילכתא כוותיה ואע"ג דקי"ל כוותיה דשמואל דאמר תתאה גבר מודה שמואל דמבשל כדי קליפה דהא ברייתא דמסייע ליה קתני חם לתוך צונן מדיח ופריך הש"ס אדמיקר ליה בלע פירוש קודם שיצטנן חום שלמעלה כז) נבלע ממנו מקלת בתחתון ומשני אימא חם לתוך צונן קולף ועוד מייתי ר"ת ראיה מהא דקאמר בפרק כל שעה (פסחים דף לו:) המעיסה ב"ש פוטרין וב"ה מחייבין החליטה ב"ש מחייבין ובית הלל פוטרין איזו היא המעיסה ואיזו היא החליטה המעיסה קמח על גבי מוגלשין פירוש מוגלשין מים רותחין ופריך מ"ש המעיסה ומאי שנא החליטה ומשני תברא מי ששנה זו לא שנה זו אלמא מאן דפטר מחלה בקמח על גבי מוגלשין משום דלאו לחם הוא כיון שנילוש ברותחין פטר נמי במוגלשין ששפכן על גבי קמח אע"פ שנשפכו לכלי שני אלמא עירוי ככלי ראשון מיהו קשה היכי פטר הא אינו מבשל אלא כדי קליפה לשמואל דאמר תתאה גבר דקי"ל כוותיה וי"ל דמיירי כגון דליכא אלא כדי חיוב כח) חלה מצומצם או מעט יותר דבתר קליפה אין נשאר כשיעור חלה ועוד מביא ר"ת ראיה מהא דאמר בשילהי ע"ז (דף עד:) נעוה ארתחו אלמא עירוי ככלי ראשון דאין יכול להכשירו אלא בעירוי ועוד יש לדקדק דמיירי בעירוי מדתניא התם רבי יוסי אומר הרוצה לטהרן מיד מגעילן ברותחין או מולגן כמי זתים והחלטה כט) אינו אלא עירוי כדמפרש בפסחים (דף לז:) מוגלשין ע"ג קמח מיהו אין ראיה משם לשאר דברים דבכמה דברים מיקל ביין נסך שאין מיקל בשאר איסורין דמולגן כמי זיתים משמע אפילו צונן כמו חלטי לה במלא דכל הבשר (חולין דף קיא.) גבי כבדא וכן עירוי שלשה ימים מעת לעת וניגוב והנחה מגת לגת שכל אלו העניינים לא מהני בשאר איסורים וטעמא משום דביין נסך אין איסור רותח כלל אלא שהחמירו בו להרתיחו ואף ר"ת התיר לשפוך רותחין לתוך החבית שהיה בה יין נסך ולהפכם מצד זה לצד זה בתוך החבית אע"פ שכבר היו בכלי שני מיד כששופכן ל) בחבית ולא נפלו על כל צידי החבית אלא מכלי שני שהופכן מצד זה לצד זה ואפילו עירוי מכלי ראשון ליכא ומ"מ עירוי הוא ככלי ראשון לענין שאר איסורין כמה לא) שהוכחתי ומה שכתב בסדר של פסח ל) המתחיל אדיר דר מתומים הכנת קערות ומליהם בכלי שני שימושיהם כששופכין לב) מסיר בהן כך שופכין רותחין עליהן אומר ר"ת דליתיה דכל כלים שבעולם מהגיא שפיכת

עין משפט
נר מצוה

מג א ב מיי' פ"ט מהל' איסורי ביאה הלכה לו:
מד ג מיי' פ"ח מהל' מעשה הקרבנות הלכה יא:
מה ד מיי' שם הלכה (ה) [יד]:
מו ה מיי' שם:
מז ו מיי' פי"ג שם הלכה כג:
מח ז מיי' פ"טו מהל' מאכלות אסורות הל' כב טוש"ע יו"ד סי' לז סעיף א:
מט ח מיי' שם טוש"ע שם סעיף ג:
נ ט טוש"ע א"ח סי' תנא סעיף א וטוש"ע סימן לז סעיף ג:

◆

תורה אור השלם

ו. וכלי חרש אשר תבשל בו ישבר ואם בכלי נחשת בשלה ומרק ושטף במים: ויקרא ו, כא

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואי ס"ד בישול ובילוע נעביד של חרס: (ב) רש"י ד"ה ה"ג וכו' ת"ל בו כצ"ל ותיבת אשר נמחק:

◆

מוסף רש"י

צריך לכסכס שלש פעמים. בין שתי ידיו כדרך כיבוס בגדים שכופל לבד עם לבד ומשפשף ומוליך ומביא (נדה סב.). רוק טפל. שלא טעם כלום כל אותו היום קודם לכן ורוקו טפל שלא טעם (שם סו.). לו: תפל דייקא וגביה ותפל כל טעם מאכל כגון דבר שלא נמלח מיקרי טפל (סנהדרין סט): תנור של מקדש של מתכת היה. משום שתי הלחם ולחם הפנים שאפייתן וקדושתן בתנור הוה ליה כלי שרת וכלים דחרס לא עבדינן (ביצה כב:). דאטחו ביה טיחייא. שומן נתנו בו בקרקעיתו ונותן טעם בלחם: לעולם. אפילו חור ויוסק: ואפי' במילחא. להכי נקט אפי' במילחא שאין דרך לאכול פת בלא מלח או ליפתן (פסחים ל.). טשין. לשון טח (שם). אמר רב קדירות בפסח ישברו. רב לטעמיה דאמר חמץ אף לאחר זמנו אסור בהנאה כר' יהודה, ואית ליה במשהו וקסבר נותן טעם לפגם אסור (שם): מוקי להחיא. דקתני עד שיסיק דמשמע אם היסק שרי בתנור של מתכת אבל של חרס התורה העידה עליו שאינו יוצא מידי דופיו לעולם: חיים עלייהו. ואי שרית ליה ע"י היסק פנים חייס היכילא וסמיך להיסק בחוץ (שם):

◆

שיטה מקובצת

ת"ר אשר תבשל בו כו'. [עי' תוספתא דמנחות ריש פ' אלפים פ"ז (וקע"ז) [וסי' פ"ו]: תיובתא דרבה בר אהילאי. ולא"ם אמאי איתותב ליקמה בשל מתכת. וי"ל דשמא הוא אסר אף בשל מתכת. ולא"ם א"כ לוקמיה מתני' דקתני בשפוד והאסכלה מגעילן. וי"ל דשאני התם דאפשר להכשירן בכל ענין מה שאין כן בתנור שאין הכשרו אלא בהיסק מבפנים (הר"פ וכ"כ בר"ש): רש"י ד"ה תלאו כו' אבל לא נבלע בו כלום. נ"ב פי' אם שופל מן הבשר, כגמלים פיה בתנור הוא נופל ואינו נבלע בכל התנור. מספר ישן:

מסורת הש"ס

א) סנהדרין מט: נדה סב., ב) ירושלמי מעשרות פ"א ה"ד, שבת פ"ג ה"ה, ג) [לעיל נג. לקמן צו: צו.], ד) ת"כ צו פ"ז ה"א, ה) [לקמן צו.], ו) פסחים ל., ז) [שבת יט:], ח) [עי' תו' כ"ב ק. ד"ה נשיט], ט) פסחים שם, י) [וע"ש ע"ב תו' ד"ה אלא], כ) [ע"תו' כלוסי"ן], ל) [וע"תו' ע"ז עד: ד"ה לרש].

◆

שינויי נוסחאות

א] לתוכו (דו"ס): ב] ת"ל אשר בו ישבר כצ"ל. וכן בתוס' (שיטה). ועי' רש"י ובח"י: ג] דילמא אפילו אבישול (כי"צ): ד] תיבות לא קפיד ליתא בדפ' ראשונים. והם מגה"ה. [וכוה יוכן הגהת הב"ח], ובכת"י תיקן בלא בלוע מותר ניעביד נמי של חרס: ה] ל"ל ביה (שיטה): ו] ל"ל להחיא (שיטה): ח] ונעביד להו כצ"ל (שיטה): ט] עלייהו דלמא מתברי (פריי"ה): י] גירסת הערוך בוכיא ובפסחים א' בוכיא ועי' פרשה ידיד סי' ל"ז סק"י (הגר"ב): יא] בפסחים (ל ע"ב) תפיס ואי מלייה גומרי שפיר דמי. ועי' בי"י א"ח סי' תנ"א: יב] ול"נ א"נ מעבר (מהר"ם שיטה): יג] כך סדר העברתן (שיטה): יד] ל"ל אלא לכדאמר (באה"ח): טו] ל"ל ונתבשל (שיטה): טז] כת"י גירס דופנו. ועי' ע"ז לד ע"א ובהגה' הגרי"ב שם: יז] ל"ל בעי (שיטה): יח] ל"ל משמן (כתה"י ושיטה): יט] כת"י בוכיא. ולהלן אות י: כ] שטחין אותו ואופין בו' כצ"ל והשאר נמחק (שיטה): כא] ל"ל צונן (צ"ק): כב] אומר אסור עירוי כו' (ירושל' וחו' שבת שם): כג] כ"ה בירושלמי. ובצ"ק הגיה (עפ"י התוס' בשבת) ודחי ר' יוסי: כד] בכ"י מגיה תוך כלי. אבל בירושלמי וברא"שונים כלפניו: כה] ל"ל מתבשל. ובכ"י כתוס' שבת. ובמהרש"ל פירש עד תיבת איתיב, מוחק הש"מ משום מה: כו] ל"ל מרתניא (שיטה): כז] של עליון (תוס' הרא"ש שבת): כח] שיעור (שם): כט] והחלטה היינו עירוי כצ"ל (שיטה): ל] ל"ל כששפכן (שיטה): לא] כמו (שיטה): לב] כשם ששופכין (תוס' רא"ש שם). ובצ"ק הגיה כשופכין:

◆

ליקוטים

עירה לתוכו רותח מנין, היה ר"ת אומר דעירוי ככלי ראשון, והביא ראיה לדבריו מהא דאמרינן בזבחים פרק דם חטאת ת"ר אשר תבושל בו ישבר אין לי אלא שבישל בו עירה לתוכו רותח מנין ת"ל בו ישבר אלמא דעירה לתוכן רותחים חשיב כמבשל ואי קשיא לך הא אמרינן התם בההיא סוגיא דזבחים תלאו באויר התנור מהו ת"ש אחד שבישל בו ואחד שעירה לתוכו רותח ומהדר ליה בלוע בלא בשול לא קא מבעיא לי כי קא מבעי לי בשיל בלא בלוע מאי אלמא דעירה לתוכו רותח חשיב בלוע בלא בישול, יש לומר דהכי קאמר בלוע בלא בשול מחום כלי זה כגון שעירה לתוכו רותח שלא נתבשל מחום כלי זה אלא מחום כלי אחר שנתבשל בו אצל האש נבלע בתוך כלי זה. כי קא מבעיא לי בשול בלא בלוע כגון תלה באויר התנור שנתבשל מחום כלי זה אצל האש ולא נבלע לתוכו מ"מ ע"י עירוי נבלע בתוך הכלי ואוסרו (תוס' רא"ש שבת מב.): ונעביד הסקה מבפנים. ואקשינן לרב נמי נסקינהו להני קדירות מבפנים ויבשל בהו. ומשני תנור היינו דרך תשמישו והסיקו מבפנים, אבל קדרות דלאו היינו אורחייהו ואי אמרת ליה לאסוקינהו מבפנים חיים עלייהו דלמא פקעי ולא עביד, הלכך גזרינן בהו (ר"ח פסחים ל ע"ב):